

SVEA HOVRÄTT
Patent- och
marknadsöverdomstolen
Rotel 020107

DOM
2018-12-18
Stockholm

Mål nr
PMT 7011-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Patent- och marknadsdomstolens dom 2017-06-28 i mål PMT 10763-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

Advisor Fondförvaltning AB, 556681-4082
Kungsgatan 37
111 56 Stockholm

Ombud: Advokaten D.W.

Motpart

Konsumentombudsmannen, 202100-2064
Box 48
651 02 Karlstad

Ombud: Processrådet I.N.

SAKEN

Avtalsvillkor avseende förvaltning av premiepension

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsöverdomstolen fastställer Patent- och marknadsdomstolens dom.
2. Advisor Fondförvaltning AB ska betala ersättning för Konsumentombudsmannens rättegångskostnader med 69 107 kr samt betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från dagen från Patent- och marknadsöverdomstolens dom till dess betalning sker.

Dok.Id 1454028

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 00	08-21 93 27	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd2@dom.se www.patentochmarknadsoverdomstolen.se		

YRKANDEN

Advisor fondförvaltning AB (Advisor) har yrkat att patent- och marknadsöverdomstolen ska ogilla Konsumentombudsmannens (KO) talan samt ålägga KO att ersätta Advisor för rättegångskostnad i Patent- och marknadsdomstolen med där yrkat belopp.

KO har bestritt ändringsyrkandet.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Patent- och marknadsöverdomstolen.

PARTERNAS TALAN OCH UTREDNINGEN I MÅLET

Parterna har åberopat samma grunder och utvecklat sin talan i huvudsak på samma sätt som i Patent- och marknadsdomstolen. Advisor har tillagt att bolaget sedan den 1 juli 2017 tillämpar ett års bindningstid för den tjänst som avtalsvillkoret avser.

Parterna har åberopat samma muntliga och skriftliga bevisning som i Patent- och marknadsdomstolen.

DOMSKÄL

Inledning

Målet rör en prövning av om Advisors avtalsvillkor, i avtal om premiepensionsförvaltningstjänster, är oskäligt i fråga om bindningstid överstigande tolv månader.

Det allmänna syftet med att begränsa bindningstiden är att ge konsumenterna möjlighet att pröva om de vill fortsätta med en viss tjänst eller om de ska anlita en annan leverantör som kan erbjuda bättre villkor. Långa bindningstider kan leda till inlåsningseffekter som kan hämma konkurrensen.

Enligt 3 § lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden (AVLK) får domstolen förbjuda en näringsidkare att använda ett avtalsvillkor som med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt mot konsumenten, om förbudet är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse.

Den marknadsrättsliga bedömningen enligt AVLK ska inriktas på om ett villkor typiskt sett är oskäligt mot konsumenten. Frågan om ett avtalsvillkor är att anse som oskäligt ska avgöras på grundval av en samlad bedömning av parternas rättigheter och skyldigheter.

Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning

Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer i Patent- och marknadsdomstolens bedömning att det inte finns hinder mot att pröva det av KO påtalade villkoret, trots att Advisor har ändrat avtalsvillkoret.

Avtalsvillkoret, som i sin helhet återgetts i Patent- och marknadsöverdomstolens dom, innebar att en bindningstid om ett, två, tre eller fem år med förlängning med samma tidsperiod, om inte avtalet sades upp till avtalstidens utgång. Kunden hade under avtalstiden rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. Om uppsägning gjordes efter de första 30 dagarna (ångerperioden) var kunden betalningsskyldig för hela perioden och hade inte rätt att få tillbaka det som erlagts vid periodens början.

Patent- och marknadsöverdomstolen konstaterar att avtalsvillkoret inneburit automatisk förlängning vid utebliven uppsägning. Att Advisor skickade ett meddelande till kunden före avtalstidens utgång innebär alltså inte, som Advisor har hävdats, att det inte var fråga om automatisk förlängning av avtalet.

Det finns inte några lagregler om bindningstidens längd i fråga om sådana tjänster som är aktuella i målet. KO har hänvisat till andra regler inom konsumentområdet i försäkringsavtalslagen (2005:104) och lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Advisor har särskilt framhållit att det varit fråga om en tjänst med lång placeringshorisont som inte bör jämföras med avtal inom försäkringsområdet eller elektronisk kommunikation. Advisor har också framhållit att avtalsfrihet råder och att syftet med premiepensionssystemet är att den enskilde själv ska kunna välja hur de medel som avsätts till premiepensionen ska förvaltas. Advisor har också anfört att bolagets tjänst inte kan jämföras med AP7 Såfa, som är en enskild fond och inte en sådan förvaltningstjänst som Advisor erbjuder.

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolen innebär placeringshorisonten inom premiepensionen inte att konsumenter i allmänhet har fördel av att vara bundna av en viss förvaltare under lång tid. Att förvaltningen avser ett långsiktigt sparande kan alltså inte väga upp nackdelarna med en lång bindningstid för konsumenterna. En konsument som vill utnyttja en viss förvaltares tjänst under lång tid har möjlighet att göra det. Det måste dock anses vara till fördel för konsumenten att kunna ompröva sitt val av förvaltare i vart fall varje år. De alternativ till Advisors tjänst som står till buds för konsumenten är självklart fler än AB7 Såfa. Konsumenten kan t.ex. välja en annan förvaltare eller att själv sköta förvaltningen.

Den fördel för konsumenten som en avtalstid längre än ett år innebar för Advisors kunder var ett marginellt lägre genomsnittligt pris per år för tjänsten. Vid en avtalstid om två år var priset knappt 100 kr lägre per år, vid en avtalstid om tre år 130 kr lägre per år och vid en avtalstid om fem år drygt 200 kr lägre per år. Dessa rabatter ska ställas i relation till de intäkter i form av avgifter som Advisor tillförsäkrades. Den låga rabatt som konsumenten fick väger inte på något avgörande sätt upp den nackdel för konsumenten som en lång bindningstid medför. Att konsumenten när som helst kan säga upp avtalet kan inte betraktas som en fördel av betydelse i sammanhanget, eftersom betalningsskyldigheten kvarstår till avtalsperiodens slut. Inte heller i övrigt har det framkommit någon fördel som skulle kunna motivera en bindningstid längre än 12 månader.

Enligt Patent- och marknadsöverdomstolens mening medför de ovan angivna förhållandena att Advisor gynnas på konsumenternas bekostnad, av bindningstider som

överstiger 12 månader, på ett sätt som medför att en rimlig balans mellan parterna inte föreligger. Patent- och marknadsöverdomstolen instämmer därför i Patent- och marknadsdomstolens slutsatser att ett förbud ska meddelas och att det ska förenas med vite i enlighet med vad som framgår av Patent- och marknadsdomstolens domslut.

Patent- och marknadsöverdomstolens bedömning innebär att Advisors överklagande ska avslås och att Patent- och marknadsdomstolens domslut därmed ska fastställas.

Rättegångskostnader

Advisor, som inte haft någon erinran mot yrkat belopp, ska som tappande part ersätta KO:s rättegångskostnader i enlighet med vad som framgår av domslutet.

Överklagande

Det saknas skäl att göra undantag från huvudregeln att Patent- och marknadsöverdomstolens domar inte får överklagas (se 1 kap. 3 § tredje stycket lagen, 2016:188, om patent- och marknadsdomstolar). Denna dom får därför inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Per Carlson, hovrättsråden Kajsa Bergkvist, referent, och Per Claréus samt ekonomiska experterna Anders Stenlund och Dimitrios Ioannidis

STOCKHOLMS TINGSRÄTT
Patent- och marknadsdomstolen

DOM
2017-06-28
Meddelad i
Stockholm

Mål nr
PMT 10763-16

PARTER

Kärande

Konsumentombudsmannen, Box 48, 651 02 Karlstad

Svarande

Advisor Fondförvaltning AB, 556681-4082, Kungsgatan 37, 111 56 Stockholm

Ombud: Advokat D.W.,

DOMSLUT

1. Patent- och marknadsdomstolen förbjuder Advisor Fondförvaltning AB vid vite av 1 miljon kr att vid erbjudande av förvaltningstjänster som avser premiepension till konsumenter tillämpa avtalsvillkor som innebär en bindningstid om mer än tolv månader.
 2. Advisor Fondförvaltning AB ska ersätta Konsumentombudsmannen för rättegångskostnad med 135 251 kr, jämte ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) från denna dag till dess betalning sker.
-

Dok.Id 1738601

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 8307 104 20 Stockholm	Rådhuset, Scheelegatan 7	08- 561 654 70 E-post: stockholmstingsratt@dom.se www.stockholmstingsratt.se	08- 561 650 05	måndag – fredag 08:00–16:00

BAKGRUND

Advisor Fondförvaltning AB (Advisor) erbjuder, inom ramen för sin fondverksamhet, konsumenter en förvaltningstjänst för konsumenters premiepension. I tjänsten ingår att bolaget analyserar vilka fonder som bör ingå i en konsuments premiepension samt genomför fondbyten för konsumenten. Bolagets marknadsföring sker bl.a. genom telefonförsäljning. I de avtalsvillkor som bolagets tillämpade fram till december 2016 angav Advisor att avtalet med en kund (en konsument) kunde gälla ett, två tre eller fem år med – vid utebliven uppsägning – förlängning under motsvarande tidsperioder.

Konsumentverket informerade under 2014 bolag, däribland Advisor, om nya regler för telefonförsäljning på premiepensionsområdet som gällde från den 1 juli 2014.

Konsumentverket inledde under hösten 2015 ett tillsynsärende mot Advisor i frågan om skäligheten av avtalsvillkoret gällande bindningstiden för avtal om förvaltningstjänsten.

Konsumentombudsmannen (KO) väckte den 28 juni 2016 talan mot Advisor med yrkande om att bolaget ska förbjudas att avtalsbinda konsument för längre tid än tolv månader.

YRKANDEN

KO har yrkat att Patent- och marknadsdomstolen vid vite förbjuder Advisor att vid erbjudande av förvaltningstjänst som avser premiepension till konsumenter tillämpa avtalsvillkor som innebär en bindningstid om mer än tolv månader, eller den längre tid som domstolen finner skälig.

Advisor har bestritt KO:s yrkande.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader.

GRUNDER**KO**

Advisor tillämpar avtalsvillkor för bolagets premiepensionsförvaltningstjänster som innebär att konsumenten är bunden till avtalet i ett, två, tre eller fem år. Oavsett om konsumenten själv kan välja bindningstid är ett avtalsvillkor som innebär en bindningstid om mer än tolv månader oskäligt då det gynnar Advisor på bekostnad av konsumenterna, som drabbas av en negativ inlåsningsseffekt.

Avtalsvillkoret är betungande för konsumenten. Priset för tjänsten är inte obetydligt. Konsumenten har typiskt sett ett intresse och en fördel av att kunna ompröva sitt behov av tjänsten. Det finns andra till buds stående alternativ för konsumenten. Konsumenten kan själv vidta åtgärder av det slag som tjänsterna omfattar. Att villkoret kombineras med automatisk avtalsförlängning med mycket långa bindningstider förstärker oskäligheten av villkoret.

Villkoret orsakar en sådan snedbelastning mellan parterna att det inte föreligger en rimlig balans mellan dem. Det finns inget i Advisors avtalsvillkor som väger upp det betungande villkoret. Tjänsten har inte sådan betydelse för konsumenterna att bindningstiderna är försvarliga. En uppsägning med omedelbar verkan leder inte till att betalningsskyldigheten upphör.

Det är påkallat ur allmän synpunkt att förbjuda det aktuella villkoret dels då det medför påtagliga nackdelar för konsumenter som står i avtalsförhållande med bolaget, dels då villkoret är utformat som ett standardvillkor och inte har utformats separat för enskilda fall.

Advisor

Advisors avtalsvillkor är inte oskäligt för bolagets kunder och dess potentiella kunder utifrån lagen (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden.

Pensionssparande är för de flesta ett sparande med en mycket lång placeringshorisont och det är inte ovanligt att kundens sparande kan sträcka sig över perioder om 10-40 år och ibland längre. I anledning av pensionssparandets karaktär uppskattar många konsumenter Advisors avtalstider och väljer många gånger de längre alternativen trots att kunden naturligtvis har möjlighet att välja en kortare avtalstid. Kunden har alltså en flexibel avtalsmöjlighet i denna del som är mycket uppskattad på marknaden. Advisors avtalsvillkor är därmed inte att anse som oskäliga.

UTVECKLING AV TALAN**KO**

Detta mål avser de avtalsvillkor som Advisor tillämpade gentemot sina kunder åtminstone under perioden september 2015–december 2016. Villkoren i det aktuella avtalet är utformade som standardvillkor och av avtalets sjätte, sjunde och åttonde stycke framgår bl.a. följande.

Avtalet gäller mellan ett och fem år. Om inte avtalet sägs upp vid avtalstidens slut så förlängs det med lika lång tid som den första avtalsperioden. Detta innebär att ett ettårsavtal förlängs med ett år, ett tvåårsavtal med två år, ett treårsavtal med tre år och ett femårsavtal med fem år. Advisor har inga fyraårsavtal. Priset för tjänsten under ett år är 645 kr, under två år 1 095 kr, under tre år 1 545 kr och under fem år 2 195 kr [...].

Kunden har rätt att säga upp tjänsterna med omedelbar verkan. Sker uppsägningen efter ångerperioden, som är 30 dagar från avtalets tecknande, är kunden fortfarande betalningsskyldig för den första avtalsperioden. Inbetald avgift återbetalas inte.

Eventuell uppsägning måste vara Advisor till handa senast samma dag som avtalsperioden löper ut, i annat fall utgår ny avgift. Advisor skickar ett skriftligt meddelande till kundens uppgivna adress att en ny avtalsperiod inleds senast en månad innan avtalsperioden löper ut.

Villkoren i avtalet innebar således att kunden inledningsvis förband sig till en period om mellan ett och fem år och att avtalet förlängdes automatiskt med motsvarande tid om kunden inte sa upp avtalet. KO har inte ifrågasatt att Advisor tillämpar automatisk avtalsförlängning i och för sig, men i kombination med långa avtalstider kan detta innebära att en bindningstid upp till tio år om kunden av någon anledning skulle glömma att säga upp avtalet.

Kunden är därutöver betalningsskyldig för den pågående avtalsperioden även om kunden sagt upp avtalet med omedelbar verkan. Advisor har dock ingen skyldighet att tillhandahålla tjänsten under den del av avtalsperioden som återstår.

Av avtalets sjätte stycke framgår de fasta priserna för tjänsten. När Advisor utför tjänsten tillkommer även fondavgifter. Av en rapport från Premiepensionsmyndigheten den 22 september 2015 framgår att den totala årliga kostnaden för den aktuella tjänsten uppgick till 1 249 kr. I denna kostnad ingår den fasta kostnaden och tillkommande fondavgifter. I rapporten granskades femton bolag inom premiepensionsområdet och det framgår av rapporten att Advisors förvaltningstjänst var en av de dyraste tjänsterna bland liknande tjänster vid utgången av 2014.

I december 2016 ändrade Advisor sina avtalsvillkor. Ändringen gjordes efter att detta mål inletts. Enligt de nya villkoren tillämpar Advisor en avtalstid om ett till tre år. Att Advisor ändrat sina villkor medför inte att tidigare villkors skälighet inte kan prövas.

Advisor

Den tjänst som det nu är fråga om får inte sammanblandas med andra finansiella produkter med långa placeringstider. Advisors kunder har haft möjlighet att välja en kortare avtalstid om de finner det lämpligt. De kan dessutom när som helst byta till en annan förvaltare eller förvalta sin pension själv. Konsumenterna är heller inte bundna att nyttja tjänsten.

Om kunden väljer en längre avtalstid utgår en rabatt i form av ett lägre pris, vilket är gynnsamt för kunden. Kunden får på ett enkelt och transparent sätt information om hur den kan välja ett kortare eller längre avtal.

Kostnaden för själva tjänsten betalas i samband med att avtalet ingås och avser hela avtalsperioden. De tjänster som KO jämför med utgår från en månadsvis betalning och är inte jämförbara med den nu aktuella tjänsten. Advisors tjänster är inte jämförbara med tjänster enligt försäkringsavtalslagen (2005:104) eller lagen (2003:389) om elektronisk kommunikation.

Vad gäller frågan om automatisk förlängning meddelar Advisor sina kunder genom brev att om inte kunden inom 30 dagar avslutar avtalet så kommer avtalet att löpa vidare. Kunden har således en månad på sig att i lugn och ro bestämma om den vill förlänga. Konsumentombudsmannen har i ett tidigare ärende accepterat denna reglering.

Sedan målet inletts har Advisor förändrat sina avtalsvillkor. Enligt de nu gällande avtalsvillkoren gäller en avtalstid om ett, två eller tre år avtalet med en kund med – vid utebliven uppsägning – förlängning under motsvarande tidsperioder. Avtalet kan sägas upp med omedelbar verkan och kunden kan kontakta Advisor på valfritt sätt. De nu gällande avtalsvillkoren bör ligga till grund för den prövning som görs i detta mål.

BEVISNING M. M.

KO har som skriftlig bevisning åberopat Advisors avtalsvillkor från den 8 december 2015. KO har även sakframställningsvis lagt fram en promemoria från Pensionsmyndigheten ”Förvaltningstjänster inom premiepensionen”, den 22 september 2015, vars innehåll parterna är ense om.

Advisor har som skriftlig bevisning åberopat Advisors avtalsvillkor från december 2016.

På KO:s begäran har vittnesförhör hållits med pensionsexperten M.Z.. På Advisors begäran har Advisors verkställande direktör M.S. hörts som part.

DOMSKÄL

Allmänt om prövningen av avtalsvilkors skälighet

Enligt 3 § lagen om avtalsvillkor i konsumentförhållanden får Patent- och marknadsdomstolen förbjuda en näringsidkare att i framtiden i liknande fall använda ett avtalsvillkor som med hänsyn till pris och övriga omständigheter är oskäligt för konsumenten, om förbudet är motiverat från allmän synpunkt eller annars ligger i konsumenternas eller konkurrenternas intresse. Av sista stycket i samma bestämmelse framgår att ett förbud ska förenas med vite, om detta inte av särskilda skäl är obehövt.

Bedömningen ska inriktas på om ett villkor typiskt sett är oskäligt mot konsumenten, vilket kan vara fallet om det avviker från dispositiva rättsregler, ger näringsidkaren en förmån eller berövar konsumenten en rättighet och därigenom åstadkommer en sådan snedbelastning i fråga om parternas rättigheter och skyldigheter enligt avtalet, att en genomsnittligt sett rimlig balans mellan parterna inte längre föreligger (se prop. 1994/95:17 s. 89-90).

Avtalsvillkoren ska bedömas efter sin lydelse och innebörd. Att avtalen tillämpats på ett sätt som avviker från lydelsen saknar betydelse vid prövningen av skäligheten. Att ett påtalat villkor upphört att tillämpas utgör inte heller något hinder mot en prövning av skäligheten. (MD 2015:5)

Ledning för bedömningen av bindningstidens längd har ansetts kunna hämtas från annan konsumentskyddande lagstiftning med bestämmelser rörande jämförbara avtalsförhållanden och förekommande praxis, t.ex. lagen om elektronisk kommunikation och försäkringsavtalslagen, vilka som huvudregel föreskriver en bindningstid om 24 månader respektive 1 år. När det gäller praxis har Marknadsdomstolen funnit att ett villkor i ett avtal mellan näringsidkare och konsument gällande spår- och spärrtjänster med bindningstid överstigande 1 år var oskäligt (MD 2015:5).

Patent- och marknadsdomstolens bedömning

Det är ostridigt att Advisor fram till december 2016 tillämpade avtalsvillkor med möjlighet till en bindningstid på fem år. Att dessa villkor inte längre tillämpas och att Advisor i december 2016 ändrade sina avtalsvillkor utgör inte hinder för att domstolen i denna dom prövar de föregående avtalsvilkorens skälighet. Den fortsatta prövningen kommer därför att utgå från avtalsvilkoren i sin tidigare lydelse.

Enligt avtalet i tidigare lydelse gällde en bindningstid om ett, två, tre eller fem år. Om avtalet inte sas upp förlängdes det med motsvarande tid. Kunden hade rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. Om detta skedde senare än 30 dagar från avtalets tecknande var kunden betalningsskyldig för hela perioden. Priset för tjänsten under 1 år var 645 kr, 2 år 1 095 kr, 3 år 1 545 kr och under 5 år 2 195 kr. Kunden erhöll därför ett lägre genomsnittligt pris per år om kunden band sig under en längre period.

Domstolen konstaterar inledningsvis att bindningstiden enligt avtalet, till de delar denna överstiger ett respektive två år, som utgångspunkt, sträcker sig längre än den som är tillåten enligt den konsumentskyddande lagstiftning som nämnts.

Av avtalet framgår att kunden erhöll vissa fördelar vid en längre bindningstid eftersom kunden fick ett genomsnittligt lägre pris om kunden band sig över en längre period. M.S. har även berättat att kunderna själva kunde välja vilken bindningstid

de ville ha, att kunderna typiskt sett har en längre placeringshorisont, att avkastningen kan variera på årsbasis och att det först är efter en längre period på ca fem-åtta år som kunden kan dra nytta av förvaltningen och se hur den fungerar.

Dessa fördelar ska vägas mot de nackdelar som en längre bindningstid innebär.

Enligt domstolen måste det, som utgångspunkt, anses vara till fördel för en konsument att kunna byta tjänsteleverantör utan att vara bunden av en lång avtalstid (jfr MD 2015:5 p. 84). Av förhören med M.S. och M.Z. har framkommit att ett antal alternativ finns för kunderna, exempelvis det statliga förvalsalternativet (AP7 Såfa). Kunderna kunde visserligen omedelbart säga upp det aktuella avtalet och när som helst flytta sina pensionspengar till en annan förvaltare, men om detta inte skedde samma dag som avtalsperioden löpte ut var kunden ändå betalningsskyldig för hela perioden. Av förhöret med M.S. har framgått att Advisor visserligen kontaktade kunden via brev när avtalet höll på att löpa ut för att uppmärksamma kunden på att avtalet kundkomma att förlängas. Även om så var fallet, riskerade kunden att få betala för en avtalsperiod som motsvarar den initiala bindningstiden om kunden inte sa upp avtalet. Den totala avtalstiden kunde då bli mycket lång; mellan två och tio år.

När det gäller de fördelar som kunden kan ha av en längre bindningstid, främst den på årsbasis lägre kostnaden och den längre investeringshorisonten, bör dessa ställas i relation till de kostnader och den avkastning tjänsten innebär. Av förhöret med M.Z.Z. har framgått att kunden utöver den fasta avgiften till Advisor har ytterligare kostnader i form av en fondavgift. När även fondavgiften beaktas uppgår den totala genomsnittliga kostnaden för Advisors tjänst till 1 249 kr. Vid den jämförelse som Pensionsmyndigheten gjort innebär detta att Advisors tjänst är den näst dyraste på marknaden. Den dyraste tjänsten på marknaden inkluderar emellertid, till skillnad från Advisors tjänst, en försäkring. Enligt M.Z. måste pensionsfonder med höga avgifter ha god lönsamhet under flera år för att uppnå lönsamhet för kunden. Vanligtvis har de dock inte en sådan avkastning. Mot denna bakgrund är det enligt

domstolens bedömning tveksamt om kunden, vad gäller avkastningen, var betjänt av de långa bindningstiderna.

Vid en samlad bedömning anser domstolen att Advisors avtalsvillkor med längre bindningstider gynnar företaget på konsumenternas bekostnad på ett sätt som medför att en rimlig balans mellan parterna inte föreligger. Advisor har inte visat några omständigheter som väger upp denna balans. En bindningstid som överstiger ett år får anses vara oskälig för de av Advisor tillhandahållna premiepensionstjänsterna.

Vitesförbud

Ett förbud får mot ovanstående bakgrund anses ligga i konsumenternas intresse. Det har inte framkommit några omständigheter som gör det obehövt att förena förbudet med vite. Det finns inte heller skäl att frångå rådande praxis när det gäller vitesbeloppets storlek.

Rättegångskostnader

I enlighet med utgången i målet ska Advisor ersätta KO:s rättegångskostnad. Advisor har vitsordat det av KO yrkade beloppet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV 401 PMD)

Överklagande, ställt till Patent- och marknadsdomstolen, ska ha kommit in senast den 19 juli 2017. Prövningstillstånd krävs.

Tomas Norström

Carl Johan Sundqvist

I avgörandet har deltagit ekonomiska experterna professorn Jonas Häckner och ekonomie doktorn Anna Nyberg.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR ÖVERKLAGANDE - DOM I TVISTEMÅL

Den som vill överklaga Patent- och marknadsdomstolens dom, eller ett i domen intaget beslut, ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen.** Överklagandet prövas av Patent- och marknadsöverdomstolen.

Överklagandet ska ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till Patent- och marknadsdomstolen och det måste ha kommit in till Patent- och marknadsdomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. **Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.**

Samma regler som för part gäller för den som inte är part eller intervenient och som vill överklaga ett **i domen intaget beslut** som angår honom eller henne. I fråga om sådant beslut finns dock inte någon möjlighet till anslutningsöverklagande.

För att ett överklagande ska kunna tas upp i Patent- och marknadsöverdomstolen fordras att **prövningstillstånd** meddelas. Patent- och marknadsöverdomstolen lämnar prövningstillstånd om

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som Patent- och marknadsdomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står Patent- och marknadsdomstolens avgörande fast. Det är

därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Patent- och marknadsöverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om

1. den dom som överklagas med angivande av Patent- och marknadsdomstolen samt dag och nummer för domen,
2. parternas namn och hemvist och om möjligt deras postadresser, yrken, personnummer och telefonnummer, varvid parterna benämns klagande respektive motpart,
3. den ändring av Patent- och marknadsdomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
4. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende Patent- och marknadsdomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
5. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Patent- och marknadsöverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till varför omständigheten eller beviset inte åberopats i tingsrätten. Skriftliga bevis som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Patent- och marknadsöverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Ytterligare upplysningar lämnas av Patent- och marknadsdomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Om ni tidigare informerats om att förenklad delgivning kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.